

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL

L. I 2,60 ANUAL

Abonamentele se fac
numa' pe un an.

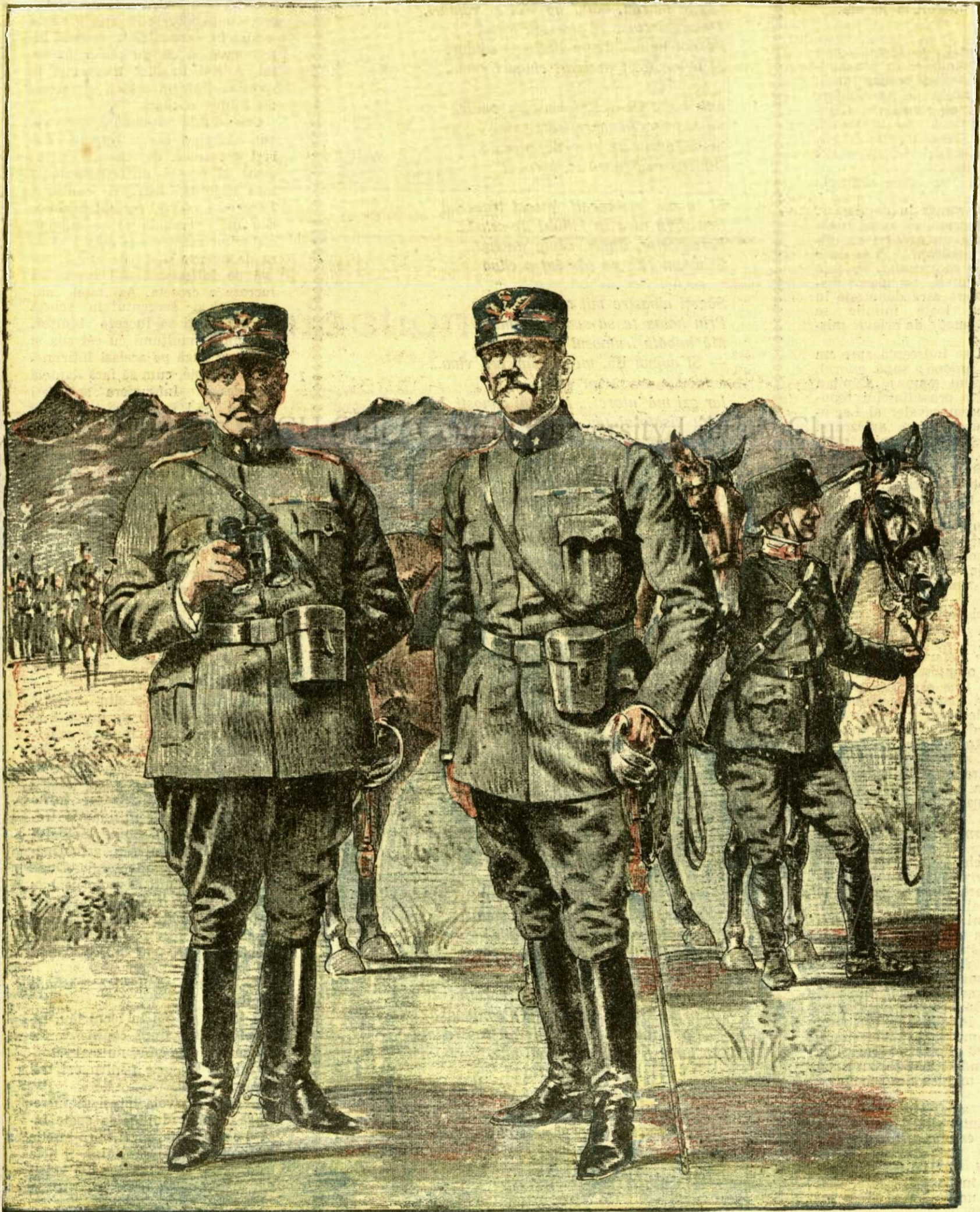
COLABORATORII ACESTUI NUMĂR

I. Foti, D. Iov, Gabriella Anastasiu-Viculescu, General Al. Hiottu, C. Ciocazan,
C. Niculescu-Novaci, Miluță Simion, N. Pora, Victor Anestin, etc.

ANUNCIURI

Linia pe pag. 7 și 8

-BANI 20-

Generalii Cadorna (1) și Porro (2), comandantii armatei italiene

Războiul anecdotic

Cel mai tânăr căpitan.

Alfred Eluere, din Nantes, când s'a declarat războiul, era caporal în regimentul 64 de infanterie. Câteva săptămâni de campanie eroică i-au adus gradul de sergent. După 3 luni era sublocotenent și fapta lui plină de avântul cel mai înălțător era cunoscută prin ordin de zi de întreg corpul lui de armată. Nu după multă vreme fu făcut locotenent; iar la 28 Mai, colonelul adresă generalului de brigadă un entuziast raport rugându-l să înainteze pe Eluere la gradul de căpitan. Eluere primi gradul de 30 Mai, în aceeași zi când implini 21 de ani.

Decorat.

Într'un spital. Pe terasă stau vre-o 20 de răniți — în convalescență — pe fotolii și scaune lungi. Între ei, la mijloc, e un căpitan, cu mâna stângă bandajată. Căpitanul e îmbrăcat în uniformă, doar mâna stângă-i stă afară, alăunată de bandaj. Lângă el era o femeie: soția lui.

Dintr'odată se aude ordinul: tăcere.

Răniții au rămas în nemiscare. Muzica a început să sune rugăciunea. Apare un general cu ofițerul său de ordonanță și se duce drept în fața căpitanului. Se face o tăcere profundă, nu tăcere macabră, ci tăcere care donmește în hiseici, când toate inimile se strâng de o emoție de evlavie mistică.

Generalul se îndreaptă spre un trompet și ordonă: sună onorul. Apoi generalul spune: „Căpitan J. în numele președintelui republicii, te facem cavalier al Legiunii de Onoare”, se apleacă și prinde decorația de tunica rănitului.

Ceilalți răniți incremeniseră cu ochii umeziți de lacrimi; iar soția căpitanului plângea cu suspine.

Descurajare.

— Din carnetul unui prizonier. Colegiul nostru e lugubru, înotăm în oroiu; cu toți avem înfățișarea unor umbre, care abia se clarifică.

Parcă niciodată n'am știut ce-i însuflețirea, suntem neodibniți; ne e foame.

Timpu' e nefavorabil și nouă ni se cere o muncă pe care n'o mai putem face și totuși trebuie. Dar foamea, foamea ne chineste cumplit, de ce un glonț nu și-a făcut milă de mine și să mă înfunde în pământ.

Între noi se vorbește rar și atunci printre oftături adânci, se strecoară ca o dără de lumină cuvântul: pace.

Dorul mamei.

În tranșeu. Un teritorial promise un pachet dela familia sa. Il desface în grabă și dete mai întâi de-o scrisoare din partea mamei sale. Îmbătat de bucurie citește tare: dragul meu copil, te știu totdeauna la un pas de primejdie. Ai curaj, ai încredere și luptă pentru patrie. Îți trimit un șir de mărgela, sunt făcute din pământ luat de pe mormântul tatălui tău. E pământ de-al nostru, de al meu și de-al tău. Păstrează-le, căci sunt sfinte. Muma ta te binecuvintează. Îndată camarazii, cari l'au ascultat citind scrisoarea, au cerut și ei câte-o mărgela din pământul Franței.

Căpitanul ar fi voit și el una, dar n'a putut vorbi, glasul îi era înăbușit de emoție.

Camarazii.

Amândoi în convalescență, s'au întâlnit pe un bulevard și-au intrat în vorbă.

Unul din ei spune:

— Eu era să fiu omorât de gaze asfixiante. Jumătate din compania mea a murit, iar pe cei câți mai rămăsesem, soldații ceilalți ne numiau: compania de gaz:

Iar celalt spuse și el:

— Mă vezi, sunt slab ca un chibrit. Am avut febră tifoidă; mi-a mai rămas pielea și osul. Când am intrat în convalescență, maiorul medic al spitalului; mi-a zis: băiete, ca să nu faci în curând parte din compania oaselor, du-te acasă și te întreamează.

MESTEACANUL

Pentru același

*Copac bătrân, bătut de ploi și vânturi,
Tovarăș scump al tinereții mele!
Pe noi ne-au alintat aceleași cânturi
Și ne-au lovit aceleași chinuri grele.*

*Sub bolta de-argint veneam odată
Să făuresc romanțe, serenade,
Și să 'ntririp un chip de adorată
Din fiecare trunză cure cade!*

*Și tu mă 'nțelegeai! Mișcai trunzișul
Deasupra mea în fâlfâiri de-aripă...
Fermecător, duios, cânta desisul
Și uitam că's pe pământ o clipă*

*Săgeți albastre mii trimitea cerul
Prin haina ta să scuture lumina,
Mă îmbăta frumosul și misterul...
— Și numai Ea, mesteacăn, era vina...*

*Iar azi mă 'ntorc!... Mă mai cunoști, bătrâne?
Sunt visătorul tău de altădată!
M'aa inundat iar amintiri păgâne
Și dor să stau sub poala-ți argintată;*

*S'ascult învățarea tu de ramuri
Cum cântă și oftenză și 'nfiară,
Cum se apleacă și se 'nalță framuri
Să 'mbrace 'n verde chipul de fecioară.*

*Povestea mea n'o să ți-o spun. Prea-l tristă
Și-s prea rănit ca să ți-o mai pot spune!
— O lacrimă strivită 'ntr'o batistă
Ascunde 'n ea o dragoste ce-apune!...*

*Am rătăcit, nădăjduind în lume
Să regăsesc izvorul țericirii,
Purtând pe buze cel mai dulce nume
Și 'n suflet trist, icoana amăgirii!*

*O, de găseam izvorul sfânt al vieții,
Din ei bolnavul suflet să s'adape,
Să înflorească crinul tinereții
Și 'n ochii ei să mă răstrâng ca 'n ape!...*

*Cum, tu nu cânti că m'am întors? Ce jale
A 'nchis, în casa ei de fer, șoptirea
Fermecătoare a ramurilor tale?
Ce vrăjitor Ț'a răpit strălucirea?*

*Sau poate te-a mârșit fața 'norată
Că m'am întors mai trist ca totdeauna?
— Povestea mea? O știi: „A fost odată
„In lume o femeie... numai una!”*

*Mesteacăn drag, povestea vieții mele
E alta celei care ți-i stăpână:
Tu te înalți spre cerul nins cu stele,
Eu mă cobor, spre veșnica țărănă!*

D. Iov.

Urechile locotenentului.

Un locotenent francez are o specialitate remarcabilă de a descoperi poziția exactă a bateriilor inamice, atunci când mijloacele de observație obișnuite nu-i pot fi de niciun folos. Locotenentul acesta are urechile cele mai muzicale din toată armata franceză. Grație unui dar acustic extrem de fin, el poate să spună cam cât de departe este dușmanul. Cele mai neînsemnate nuanțe ale văjăitului, el le aude și după ele precizează distanțele. Bateria lui de artilerie a avut totdeauna succes, lucrând după indicațiunile lui acustice.

Dantelă de Irlanda

După ce a stat trei luni în tranșee, cu picioarele în apă până la genunchi, sergentul L. se trezi într-o bună zi cu un picior înghețat. A fost imediat transportat la spitalul dintr'un orașel, așezat între munți și mare.

Cele dintâi săptămâni au trecut, suferind bietul sergent dureri groaznice, dar încetul cu încetul își reveni, piciorul înghețat însă necesita îngrijiri continue. Sergentul n'avea voie să se ridice din pat. Trebuia să se supună sfaturilor medicale și cum i se ura de moarte stând de geaba, rugă pe infirmieră să-l învețe să lucreze a croșeta. Azi nițel, mâine nițel și sergentul în scurtă vreme izbuti să lucreze binișor. Dar nu se mulțumi cu cât știa și înaltă zi rugă pe aceeași infirmieră să-l învețe, cum să facă dantelă de Irlanda. Infirmiera se oferă grațios să-l învețe și nu după multă vreme elevul său lucra ac mirabil frumoasă dantelă de Irlanda. În timpul uceniciei sale, sergentul își povestea viața cu duioșie. Infirmiera, o fată de bune condiții află că îndemnatecul ei elev era un Canadian, fiu al unor părinți destul de bogați.

Dar de la dantelă și până la idilă, trecerea s'a făcut fără ca profesoara, sau elevul să-și dea seama. Când infirmiera era mulțumită de sine: simțea că iubește prea intens pe sergentul L.

Om în loc.

Un soldat francez din primele linii de pe câmpul de luptă, e atins de un glonț. Rana e gravă; a răbdat el ce-a răbdat și în urmă începu să geamă. Momentul e așa de grav însă, că toată atenția trebuie să fie covârșitoare, într-o elipă într'alta atacul inamic trebuie înfrunțat cu vitejie. Soldatul rănit stă la postul său, geme înăbușit, dar nu spune nimic. După câțva timp, simți că puterile l'au părăsit. Îi era rușine să cadă și era și mai mare rușine să se retragă. Un soldat din spate îl întrebă:

— Ce ai?

— Am trei copilași, a răspuns rănitul.

— Sunt eu om în locul tău, retrage-te, căci după cantitatea de sânge care ți-a curs, nu mai rămâne nici o bucurie pentru cei trei copilași ai tăi.

Rănitul nu voia totuși să se retragă. Camaradul de la spate însă, pe nesimțite, încet, fără să știe cel puțin vecinii rănitului, îl dete la o parte, îl așeză jos, iar el îi luă locul.

Detășament de cuirasieri francezi. In mers pe un drum din regiunea Yserului

PORTRETE LITERARE

D-1 Gala Galaction

de I. FOTI

Înainte de a intra în subiect, îmi voi permite o mică digresiune. Fiindcă e vorba de mine, voi fi foarte scurt.

Acum vr'o doi ani directorul acestei reviste mi-a propus să dau „Universului Literar” o seamă de impresii literare. Nu plănuiam să merg prea departe în cariera mea critică. Dar împrejurările mi-au fost favorabile. Studiile mele au plăcut și cititorilor și directorului revistei: sufragii suficiente pentru ambiția unui scriitor. Astfel trecând din studiu în studiu, am creat aproape o galerie completă de portrete literare asupra celor mai de seamă dintre rețușate dar, în întregime lor, îmi par a fi foarte folosite la citit — introducând o notă nouă în critica noastră literară — și anume, elementul subiectiv al autorului, în afară de cadrul regulilor estetice. Se va găsi, poate, în aceste încercări mai puțină teorie, dar toate sunt adaptate pe o experiență lungă personală asupra lucrurilor citite și asupra cursului vieții. Aceste două trăsături sunt suficiente ca să facă din ele o operă meritorie. Pretenția mea nu merge mai departe.

Mă gândesc să dau cititorilor mei de până acum un volum din aceste portrete literare; pornind de la această intenție am scris rândurile de mai sus, prevenitoare pentru mine. Cititori prin încurajările și stăruințele lor sunt de vină, dacă am fost nevoit să îmi fac o idee specială despre mine; terminând mulțumesc tuturor celor ce m'au îndemnat la o muncă rodnică, obositoare, dar plină de mari satisfacții morale. Acum reviu la subiect.

Am citit bucățile din „Biserița din Răzoare” cu multă plăcere. Mă gândeam să fac un panegiric literar scriitorului, așa de mult mă furase farmecul povestirii sale.

Dar, după cât-va timp, m'am oprit din citit, am simțit o ușoară durere de cap și am lăsat cartea la o parte. Greșelile autorului se însinuaseră în sufletul meu vră-

jit ca o otrăvă ce-ți lenevește sângele. Experiența mea mi-a venit întru ajutor, și mi-am reamintit cuvintele bătrânului Fontenelle din vechea noastră carte de retorică:

„Oh! les beaux vers! les beaux vers! Mais je ne sais pas pourquoi je baille en les lisant”.

Bucățile d-lui Gala Galaction erau sublime, dar erau, în același timp, monotone.

Ca să nu apar un calomniator de rând, trebuie să aduc dovezile necesare tezei mele. E acest lucru operă de om cinstit și de critic, Mă voi încerca.

Iată o descriere a autorului: „Ploi binecuvântate căzuseră la vreme și calea pe care o urmam se îneca în orzuri și în fânețe. Pe marginea pâraelor ghicite în văi, anini, în șiruri lungi, legau coamă de coamă. Culmi năpraznice de dealuri stăteau drept în fața noastră și din bogăția lor de carpeni și de fagi, ca din bogăția apelor unei cataracte ce s'ar frânge în slăvi, ajungeau în picuri largi, până la noi, carpenii cu frunza zdrențuită, fagii cu frunza neagră muțată în untdelemn. Cu cât înaintam, cu atât coastele păduroase creșteau mai drept, iar orzurile și fânețele subțiate ca niște panglici, serpuiau, se strecurau printre aninii iăbărâți în văi și printre fagii stăpânitori în culmi.

Și astfel descrierea continuă încă pe o pagină. Confuzia e completă.

Întâlneam din nou, continuă autorul ceva orzuri sau porumb — peste care lumina soarelui zăcea în pete largi, ca foile de mufăr pe heleșteu adânci”.

Toate comparațiile sunt exacte și frumoase, dar într-o singură călătorie până la „Biserica din Răzoare” să poți avea atâta beție de imagini intuite dintr'odată, e lucru cu neputință. Autorul caută să ne izbească prea mult închipuirea și ne obosește. Îi mulțumim pentru atâta bogăție de imagini, bine alese, dar aceste imagini sunt căutate și chinute

Citindu-l am avut impresia că intrăm într'un salon bogat împodobit cu flori și cu covoare persane de toată frumusețea; dau din această bogăție luxuriantă n'am desprins o lîntă spre care s'au concurgă toate aceste frumuseți ca să ne provoace ecoul emoțiilor sane de toată frumusețea; dar artă.

Am fi dorit mai multă simplitate, mai multă frăgezime, mai multă claritate noului premiat al „Academiei Române” 1).

Vedeți de pildă, până unde merge cu căutarea imaginilor d. Galaction:

„Stropiți cu isop curățitor chihlibarului vinovat că a prins și a reținut, atâția ani, această grațioasă coleopteră a amintirii”. (Trandafirii).

Nuvelele d-lui Galaction au o factură simplă. Sunt crâmpee din viața autorului, impresii redată cu artă. Stilul e pătruns de sentimentalitate și este străbătut de frigurile romantismului juvenil. Ne închipuim că scriitorul nostru a dus o viață sufletească curată și castă. A avut indocilele și spazmurile ascetului, nesigur de el însuși, care își biciuește patima născând.

Concepția creștină a autorului se insinuiază în toată opera; de aceea dragostea, elementul de căpetenie în urzeala nuvelor sale, ne-o descrie ca o pasiune ucigătoare, fatală. Privind prin această prizmă a sihastrului și a omului care respectă religia creștină în întregime canoanelor și a învățăturii sale d. Galaction va pedepsi pe cei vinovați că au călcat legea sfântă. Maupassant, fire sceptică în ale Domnului, îndrăgostit, pasionat de realitatea existenței noastre, ne descrie cele mai scabroase scene în mod așa de natural și în așa conformitate par-că cu legile firii încât domnia instinctului e ridicată la dogmă. Din potrivă, d. Galaction ca sfios și cucernic creștin, reclamă puterilor cerești ca să-l aperse în contra răului că în inima sa începuse să încolțească un sămbure de iubire vinovată. Citez:

„O jumătate de oră după plecarea de la școală, tot venind că-

1) D-1 Gala Galaction a fost premiat de Academia Română cu premiul Heliade Rădulescu, 5000 lei, pentru volumul său „Biserița din Răzoare”.

tre casă, am rămas nehotărât, confuz, vag fericit, vag bolnav și vinovat.

„Acest dar, primit la doisprezece ani, deschidea în conștiința mea, cu insinuarea fină și aproape imaterială a mirezmelor de trandafiri, cărarea deosebirii dintre bine și rău, dintre dorit și nepermis, dintre veghe sănătoasă și reverie culpabilă, dintre bărbătesc și feminin. Iar în anii mei de ucenicie și de luptă, lumea ispitelor și a durerilor nemăntuitoare era să-mi infățișeze cu ajutorul Domnului de apururi zadarnice — expuneri zadarnice — o cosită parfumată totdeauna cu trandafiri. Puterea Mântuitorului s'a sălășlui în cel nespus de slab: copilul cel sfios și palid a biuruț de atunci încercări și atacuri în care mulți viteji ar fi căzut zdrobiți. „Ultimele rânduri par a fi scrise de un ucenic în sihăstrie. Dar castitatea este o virtute. Puterea aceasta de a-ți domoli pasiunile cari fierb în sângele tău lănar dă proporții de intensitate neînchipuită, voinții.

Tocmai în această noutate, în această înfrânare stă valoarea, originalitatea și farmecul operii d-lui Galaction. De aceea și imaginile sale și comparațiile sale au câteodată puterea unei străfulgerări, — așa de profund au fost simțite și într-o atâta au fost siluite în cât parcă sunt dezlănțuite dintr'o peșteră, unde au fost ferecate prin voința-i avânturile lui Eol. Iată câte-va din aceste imagini strălucite:

„Soarele turna din vârful brazilor bogăția-i de foc ca într'un fund de cisternă”;

„Moara sta, sub învelișul ei cu streășina de-un stâncjen, ca un cap de gânduri rele, sub o pălărie trasă peste ochi”;

„Și zilele lui Stoicea treceau voloase, pline, limpezi, dar repezi ca unda pârâului de munte și ca visul”;

„...Tătari izvorând din zare în râuri negre și apropiindu-se ca umbra unui nor”;

„...Cu ochi strălucitori ca niște spini de diamant”;

Numai patimele adânc strivite în sufletul nostru sunt cele mai puternice și cele mai primejdioase. Voința ascetului e făcătoare de minuni, pe când libidinosul sau petrecătorul de nopți albe nici nu știe ce vrea, e ca o pasăre rătăcită în mijlocul unei săli pline. În epoca noastră de romane scandaloase, de moravuri decadente, această concepție robustă și creștină ne dă un aer de răcoare în mijlocul atmosferei nesănătoase în care trăim.

Ce frumoase și ce nouă sunt aceste rânduri.

„Dealuri galbene și rugini dormeau în jurul nostru somnul după amezelor de toamnă. Un noroc nespus de dulce cobori din ceruri pe pământ și eu eram prea sfios ca să pot să-i întind brațele”.

Cine n'a trăit în chinuitoarea perioadă a primei tinereți visul fermecător cu femeia adorată pe autorul:

„...În toate călătoriile extraordinare, la care fantazia mea aprinsă o asocia, Clara participa, cum s'ar zice, numai în efigie, ca un suveran pe o monedă înodată în batista unui aventurier. Eu singur plănuiam, întreprindeam și isprăveam, cu bine sau cu dezastu, toate posibilitățile pasionale! Clara stătea acasă senină și frumoasă, fără s'o atingă măcar ideea că la trei sute de metri de casa ei se clătina oceanul, se cumpăneau furtunile de zi cu oglinzi de noapte și gondole fericite se pierdeau, furate în larguri zbuciumate”.

Are delicatceți de sentiment ale unui poet liric, duiosii, o ușoară melancolie proprie naturilor visătoare.

Dar în fondul inimei, în firile zu reverii tulburătoare și vagi, clocoță vulcanul. Cu cât e apa mai domoală, cu atât e mai adâncă. Patima când izbucnește este nebună, nu mai are margini și nu cunoaște nici proporții. Curge ca o lavă.

Tensiunea prea mare a voinței, înfrânrea chinuitoare a simțurilor la naturile caste, dă imaginației aripi și o transformă într-o fantazie bolnăvicioasă de orientat, cu visări dezordonate, plutind în adevărate urgii ale închipuirii și ale simțurilor.

Intr-o năvălă a sa *Gloria Constantini*, ne descrie apropierea voluptății în rânduri înfrigurate de patimă. Oamenii cari își stăpănie mai mult de lubricitatea molesitoare a lui Boccaccio.

Cibiți:

„Dar sări din așpeala lui, căci răchitele și bălările fosniră și o formă albă trecu prin sângele amurgului—era Frusina care venea să se scalde. Constantin a rămas amorțit, căci toată puterea i s'a strâns de odată în inimă, care s'a zbatut să-și rupă frânele. Frusina a aruncat pe nisip cearceaful de pe umeri, și apoi, lăsând să-i alunee de vale rochia în chip de sac, pe care o avea, apără strălucitoare, ca din teacă, o lamă de Toledo. Și cu o mișcare de Diană cercetătoare și atentă care-și ridică arcul, își ridică brațele în dreptul sânilor iar cu creștetul greu ca o cască de păr, atinse, pe raza ochilor lui Constantin, cornul de argint al lunii...”

Totdeauna, Balzac, și-a închipuit în fantazia lui, scene cu mult mai luxurioase privind și așteptând dindărătul unei draperii de alcov. Necunoscutul din viață pe care-l dorim cu furie, ni se arată în imaginație mult mai captivant și dornic ca realitatea lui goală. În această iluzionarea a realului, în această mărire a lucrurilor, văzute prin prizma dorințelor noastre ferbinți, stă simbolul artei. Aici este și meritul d-lui Calaction.

Nuvelele sale, făcând rezervele ce le-am anunțat la începutul acestui articol, sunt pline de poezie și de farmec.

Ne uimește stilul îngrijit și literar mai peste tot: ne plac frazele armonioase și ritmice, cuvintele expresive și proprii. Sentimentele alese cer o limbă aleasă.

Făcându-ne aproape o autobiografie în sensul lui *Dichtung und Wahrheit*, d-l Galation

ne-a desvăluit sufletul și viața sa. S'a întâmplat ca aceste două elemente să fie distinse și autorul să aibă o concepție aleasă și nobilă asupra vieții. A dat prozei din real forma poeziei curate. Din acest îndoit punct de vedere al stilului ca și al concepției, a bine meritat premiul pe care i l-a acordat, cu deosebite elogii, Academia Română.

CÂNTECE DE MARE

*Zare de-aur, dor de ducă,
Svonuri tainice de moarte,
Rătăcirii sub clar de lună
Cine 'n suflet să vă poarte?*

*Marea a murit, sau doarme?
Sau e mort sufletul meu?
Câte suflete-o să sfarme
Cum se sfarmă valul greul*

*Câte visuri risipite
S'ar restrânge 'n glas de dor
Și le-o prinde 'n vuet marea
Și le-o spune tuturor!*

*Valuri—valuri s'or așterne
Naintând adânc pe plajă...
Zare de-aur, dor de ducă,
Vis tomnatec plin de vrajă...*

*Singur stai pe țarm... S'afundă
Soare roș în clar de ape
Nemișcat privești în undă
Făr-se știu că-ți sunt aproape...*

*Iată... Te 'nșiori... În zare
Dornic cercetezi de-a rândul...
Suflet drag, zadarnic cauți
Ți-s aproape.. doar cu gândul...*

*Tot pe țarm... Târziu... O seară
Istovită de furtună
...Ca din valuri se înalță
Un crâmpei palid de lună...*

*Doruri noi, nelămurite,
Are briza caldă-a mării,
Iar ecoul geamandurei
Sună 'n pacea înserării...*

*Curg talazuri risipite
Și sfărâmă 'n stropi de-argint
Plânsul mării obosite
Plânsul viselor ce mint...*

Gabriella I. Anastasiu-Vuculescu

Constanța.

O AUDIENȚĂ

la M. S. Regina Elisabeta

De 10 Mai, sărbătoarea proclamării României la rangul de regat, o pornii împreună cu esperanștii, în pelerinaj la mormântul întemeietorului regatului Român — la Curtea de Argeș.

Ne-am dus la El, ne-am închinat Lui ca unui sfânt în momentele acestea de supremă încordare pentru neamul românesc, — I-am presărat lauri și frunze de stejar pe mormânt, și în tăcerea mormântală priveam cu toții îndelung la locul care înghițise pentru veci pe cel mai maresprejinitor al neamului nostru; desnădăjduiți ne încrucișarăm privirile ce parcă ne spuneau, să nu ne mișcăm a nu-l deștepta din somn, căci astfel stă scris cu litere de aur în catedrală— *N'a murit, ci doarme.*

Reculegându-ne vizităm parcul din jurul palatului regal care e o splendoare — e un rai pământesc.

După conferința ce d-na Smara ținu în localitate „*Despre viața M. S. Reginei Elisabeta*”, către seară ne-am îndreptat spre Palat, unde M. S. Regina Elisabeta binevoii a primi în audiență comitetul „*Cercului esperanșt*” „*Dr. G. Robin*” și „*Smara*”.

La apariția M. S. în salon, toți tăcuți ne plecărăm capetele închinându-ne îndelung, iar M. S. după prezintările făcute prinse a ne scoate din greutatea ce ne apăsă sufletele noastre.

„*Vă mulțumesc, vă mulțumesc — zise Regina încet — că ați venit la mormântul Lui, vă mulțumesc de flori, vă mulțumesc de tot ce ați făcut, sunteți buni.*”

Iar eu începui să-I spun:

Majestate,
„Datoria noastră de buni români e să venim în pelerinaj la mormântul celui mai mare domnitor român, care a știut întemeia regatul, și ca un maestru desăvârșit și-a știut impune voința altor popoare, chezășuind țării rangul la care a ajuns astăzi, și iar nu puteam veni *Majestate* prin aceste locuri, sfinte tuturor românilor, fără a nu vedea și pe tovarăsa aceluia sfânt alături de care întreaga sa viață a consacrat-o numai pentru binele și prosperarea țării și a neamului nostru”.

M. S. vădit emoționată lasă

ochii în jos și încet ne mulțumi din nou zicând:

„A trebuit să scriu mult — 140 volume — zise M. S. pentru a-mi putea face cunoscută scumpa mea Românie; am scrieri din care nu mai găsesc nici un volum pentru biblioteca mea. Mi-a plăcut să-mi ridic țara Mea și de aceea am scris neconținut. Scrie mult și M. S. Regina Maria, dela Ea se așteaptă încă multe”.

Apoi M. Sa mă întrebă ce se mai lucrează pentru Esperanto în țară? — de altfel M. S. patro-nează mișcarea în țară — și răspunsei:

Maestate,

Lucrăm mult pentru a ne face cunoscută peste hotare literatura românească; am tradus și din scrierile M. V. în esperanto cum și în românește. M. S. se interesează și de traducerea ce le făcui personal în esperanto și românește, relevându-I că am tradus și publicat în cea mai răspândită gazetă literară „*Universul Literar*” una din scrierile M. Sale „*Cea din urmă zi a anului*” M. S. a rămas foarte mulțumită, răspunzând că cunoaște gazeta.

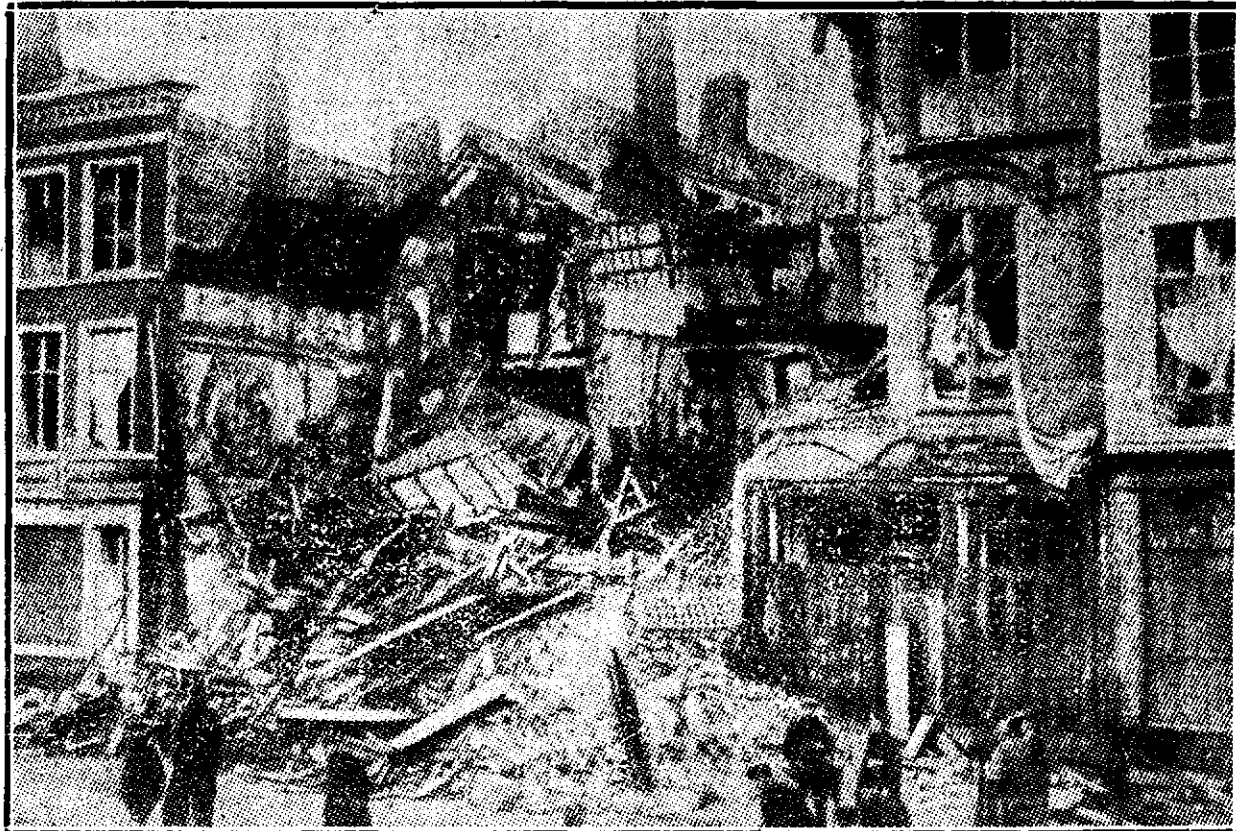
După acestea M. S. mă mai întrebă ce mai e cu mișcarea din străinătate? „Imi închipuiesc — zise Regina — după câteva clipe de tăcere — e grozav — totul e o jale — e un abis fără de sfârșit — luptați cu energie și propagați pretutindeni această limbă armonioasă, singură care va aduce pacea între oameni — e grozav și dureros zise M. S. încet, eu ochii plecați, parcă pătrunși de lacrimi.

Apoi M. S. se întrețină și cu ceilalți d-ni consilieri, iar pe d-na Smara o întrebă despre ce a mai scris, cum și cu ce se mai ocupă institutoarele noastre în școli? D-na Smara răspunse că scrie neîncetat pentru binele neamului din care-și trage obârșia, iar școlile au progresat mult în ultimul timp, de care răspuns M. Sa a rămas foarte mulțumită. D-na Smara cu învoirea M. S. dă citire unor versuri originale ocazionale pentru care M. S. o felicită mulțumindu-i.

M. S. îmi arată că e foarte surprinsă de progresul ce l'a făcut esperanto în extremul orient: M. S. îmi citează că a primit din Japonia foarte multe volume, reviste și manuscrise dedicate M. S., îmi cere relații asupra mișcării esperanștiste din Japonia, cu care de altfel M. S. e încurent.

Ofer atunci M. S. un exemplar din revista „*Samideano Ciunonata*” care apare în Tochio (Japonia) sub direcțiunea eruditului esperanștist d. Hikosaka Motosuke; în această revistă pe prima pagină se află portretul M. S. Regina Elisabeta, iar pe a doua un articol dedicat M. S. (*Carmen Silvei*) de subsemnatul colaborator-correspondent al revistei. În mijlocul căreia se află *Castelul Peleş* foarte frumos reușit. De asemenea am mai oferit M. S. și un tabou — supliment al revistei — tipărit în culori pe hârtie japoneză care reprezintă femeia japoneză, executat cu o măiestrie aleasă — producțiune pur japoneză, — de care M. S. a rămas foarte mulțumită.

„Iată zise M. S., Japonia e o țară progresistă, poporul ei e harnic, îl putem avea ca exemplu. M. S. vorbește apoi despre *Crucea Roșie* și progresele ce această instituție le-a făcut în ultimul timp, la care eu adăogai, că și esperanștii au o atare instituție internațională. La congresele internaționale *Crucea Roșie esperanștistă* face exerciții prin aplicații practice cu medicii, surorile de caritate, studenții și sanitarii esperanști; astfel de exerciții au dat rezultate satisfăcătoare; diferite societăți ale *Crucei Roșii* străine au adoptat esperanto în apli-

U stradă din Ypres după bombardare

Sub focul unui tun francez 75

cațiunile de campanie. M. S. și-a exprimat dorința că și Crucea Roșie Română ar trebui să adopte esperanto.

Despre congresul internațional — Regina întreabă — că de sigur anul acesta nu se va ține; la care completai prin a spune M. S. că și anul acesta vom avea congres internațional de esperanto la San-Francisco (America), unde are loc expoziția Pacific.

„Cu toată criza mondială — zise M. S. — totuși faceți congres? „Aceasta dovedește că sunteți apostoli devotați ai păcii; mergeți înainte d-nii mei, propagați esperanto neîncetat, fiți îndrumătorii păcii — dela esperanto omenirea așteaptă mult!”

Spre sfârșitul audienței M. S. ne spuse: — „Am venit în alte vremuri aici cu Regele — El îmi spuse: *Ce locuri frumoase, ce catedrală, și totuși nu vin pelerini; iar Eu îi răspunsei: „Lasă o să vie — și iată că acum vin. M. S. plecă ochii pătrunși de lacrimi, despărțindu-se foarte îndurerată zicându-ne:*

„Nu uitați: de la esperanto se așteaptă pacificarea omenirii, lucrati neîncetat pentru ea, pentru binele ei.

Miluță Simion

NU PLÂNGETI!..

*Si când murind, mă veți include
In sânul negrului pământ,
Nu vă cerniți, voi, dragi prieteni,
Și nici nu-mi plângeți pe mormânt.*

*E mort doar lutul, el, vestmântul
Acestui suflet chinuit;
Ci eu trăiesc și sunt deapururi
Cu cei pe care i-am iubit.*

*Eu pasărea, el coliviu
In care nchis o viață am stat;
El scoica, cu mărgăritarul
Frumos, strălucitor, curat*

*Eu leul sunt, el este cușca.
Sunt mort dacă se sfarmă ea?
Nu plângeți dar: eterna viață
Prin moarte o putem afla!*

G. Niculescu-Noraci

Judecata cea de-apoi...

de N. PORA

„Și cum vă spuneam, ci-că după ce Ziditorul a mântuit cu facerea lumii și a dăruit viețuitoarele cu nestimatele cerului și cu rodnică putere a soarelui, ca să crească și să inflorescă tot ce miuise cu blagoslovita-i mână, de atâta berechet au prins a se înmulți jigăniile de pe fața pământului, ca spuza și ca iarba.

Iar d'atâta hălăduire în bine și de atâta trai în seul lor, au început dobitoacele a deprinde, care de care, la năravuri și apucături mai rele, forfecându-se unele pe altele de l-au pus pe gânduri până și pe dădătorul de viață.

Iar sfântul Petre nu se mai putu ține de la o vreme:

— Doamne, mai taie-le din unghioară și mai micșorează-le merticul, că te pomenești, într'o bună că dau buzna peste noi!..

Bunul Dumnezeu, zîmbea:

— Taci Petre, că le-o trece furia tinereții și s'or așeza cu toatele!..

Și sfântul Petre nu mai crănea o iotă.

Dar svăpăiatele jivine, cuibărite prin inima codrilor și prin văgăunile peșterilor, cu adevărat că își făceau de cap.

Nici una, nici alta, umblau să cutropească și stăpânirea făpturii celei inchipuite de Ziditorul lumii, după chipul și asemănarea sa.

Așa că, la urma urmelor, bieții oameni ne mai având chip să se apere de vârzoleala jigăniilor, ce le pășeau cărările și infulcau copiii, dintr'odată, pe ne-puse masă, se strânsă la sfat, și după multă ciondăneală chibzuiră să se ducă cu jalba în proțap la Dumnezeu.

Bunul părinte, uitându-și de supărările pricinuite de făpturile iubite, le ascultă plângerea.

Și după ce se chibzui cu sfântul Petre dete strașnică poruncă precum că toate viețuitoarele și lighioanele din aer, din apă, de pe pământ și din pământ să vie cu toatele, la ispașe în fața tronului lumii.

La auzul acestei vești, trâmbițată în lung și în latul lumii de pristavii Dumnezeirii, au cam băgat-o pe mâncă jigăniile rău năravite.

Și de unde până atunci sburdaseră cu toatele în huzur și necumpătare, de voie de nevoie, trebuiră să s'astâmpere și să-și ia tălpășita, care de pe unde era, spre stăpânul suprem.

Au prins a se strânge, din câte patru vânturile lighioanele, dihăniile și dobitoacele toate, de colcăia ca un vespar într'ansa pașiștea de la poarta raiului, de atâta vietate strânsă laolaltă.

Și era atâta zarvă și atâta vuet de glasuri care de care mai aprig și mai hpsin că s'au cam împuia urechile sfântului Petre, neadormitul purtător al chetlir raiului.

Și nu-l mai răbdă inima:

— Mai tacă-vă fleanca, dobitoace afurisite, trăsni v'ar sfântul!

Și la glasul sfântului privighetor al tronului tronurilor, numai ce prinse și sfântul Ilie să măsoare cu joardiea-i de foc pe cele mai bicisnice jivine, ce-i veneau la îndemână.

Iar când se întinse liniștea deplină, sfântul Petre se duse la Dumnezeu.

— Doamne, au venit la poruncă toate vietățile.

— Bine Petre — cuvântă Ziditorul — să le dai drumul, rând pe rând pe neamuri.

— Da cu care începem Prea Sfinte?

Iar Dumnezeu, după ce stătu o clipă, în cumpănă:

— Păi... tot cu ei că tot în ei domnește lumina sufletului meu.

Și sfântul Petru le dădu drumul oamenilor.

Iar Ziditorul rosti:

— Vouă nu v'am dat nici aripi, nici labe cu ghiare și nici colți de fiare, și multe isbeliști v'au păscut din astă pricină; de aceea, ca să vă dau fertare, pentru tot ce m'a făcut să sufăr strămoșul nostru, fie a voastră domnia peste toate fiarele și dobitoacele. Și d'aci încolo supuse să vă fie, cum îmi sunteți voi slugi plecate mie!..

Bătură oamenii podina cerului cu frunțile, plecând și lăsând locul altor viețuitoare.

Veniră atunci leiș paralei cu coamele sbărlite și cu cozile imbrărligate, înfiorând grădina raiului cu trufașa lor semeție.

Iar domnul le zise:

— ...Și precum omul e stăpân pe tot cuprinsul lumii, tot așa și leul să fie în cuprinsul codrilor, iar glasul lui de tunet să bage în spăireți pe toate lighioanele necurate.

Și intrară elefanții tropăind de se șgâlțaiu toartele cerului.

— Iar tu namilă, zise Domnul, fiind că ai crescut peste fire, zapciul fiarelor să fii, iar cu trupul și gionoatele tale să le împăciuești când se întărită la harță!..

Și veniră pe rând, lupii și urșii, și tigrii și maimutele și hienele cele mănăitoare de mortăciuni, și pasările cerului, și peștii din apă și câte și mai câte, toate neamurile de gize, de jigăni, și viețuitoare, câte se știu și câte nu se știu, din lume.

Unele după altele se aleseră cu rostul lor la ospățul vieții, unele mai miluite, altele mai prigonite, de după faptele lor.

Că pasă-mi-te, sfântul Petru le avea pe toate trecute la răboj, pe șartul și cu isprăvile lor, ca să-și aibă fiocare, după faptă și răsplată.

Și au venit, mai pe la spartul judecății toate neamurile țărătoare, în frunte cu spițele șerpărești, cu căpeteniile lor balaurii.

Iar cu svonul aripelor tulburată văzduhul cerului și cu venitul lor îmbălară sfântul cuprins, te mai să-ia la goană sfântul Petru.

— Lasă-i Petre să pară și ei, fiecare cu al lui... Că d'aci încolo, aripi să nu mai poarte și prin scorburi și vâgăuni să-și lărască făptura, iar ca să nu se bucure de milă de nicăiri, cu inveninată mușcătură să mulțumească face-rilor de bine... Și frica să le fie credința!

Și minune, la pieriră aripile balaurilor, cari porniră țărându-se cu tot neamul lor șerpăresc spre fundul pământului.

Iar când se limpezi văzduhul Dumnezeu aruncă o privire în pașiștea dela poarta raiului, și văzând oamenii adăstând în mijlocul dobitoacelor supuse, vitele cornute și caii și cămilele și celelalte neamuri de vite curate le binecuvântă și pe ele, miluindu-l pe om și cu praznicul lor.

Și cum prinsese a se însura Ziditorul întrebă:

— Mai sunt și alte vietăți, Petre

— Au rămas cele nedeslipite de oameni.

— Păi, dă le drumu, să isprăvim odată.

Și sfântul Petru dete drumu pisicilor, care intrară, buluc cu cozile în vânt zbeguindu-se și alintându-se de picioarele ziditorului.

— Dar linsăturile astea ce mai sunt?

— Neam din neam de tigri, Prea Sfinte și trăite în tovarășia femeilor.

— Așa să le fie scris atunci și ca femeile să se lingusească și să se spelească într'una!

Și-și văzură de cale și pisicile tocmai când se întunecă d'abinelea și prinsese să s'apindă candelile țăriiilor.

Și cum Ziditorul voia să-i lînească odihna, după atâta trudă, Sfântul Petre îmbrobodi luna cu un zăbranic de nori, așa că abea se vedea, cât să nu-și dea cineva cu degetele în ochi, când se auziră la poartă, hămăiturile câinilor, singurele jigăanii rămase.

Iar Domnul:

— Care mai sunt?

— Tovarăși nedespărțiți ai oamenilor.

— Să intre!

N'apucă însă Sf. Petre să deschidă bine poarta, pe care o închidea după plecarea fiecărui neam de jigăanii și nu mai ține-te: năvăli o duhoare, de să-i vie amețea Prea Sfântului.

— Da ce-i mirosul ăsta Petre?

— Ce să fie prea Sfinte! Câinii — că ei s'alungă și se smorcăesc prin toate gunoaiele și murdăriile, purtând în coadă praful tuturor drumurilor și coclaurilor.

— Păi nu! Nu-mi trebuie praf!

Bietele javre n'aură încotro: Să-și lase cozile afară își lăsau coada, care cum intra, la poartă, trecând smerite în fața tronului tronurilor.

Și plăcu Ziditorului căutătura deșteaptă a dobitoacelor acestora și grăii așa:

— Pentru dragostea ce o păstrează omului, fie-i dat câinelui să fie d'aci încolo cel mai credincios dobitoac și singurul care să se bucure de deplina încredere a stăpânului.

Apoi Dumnezeu trecu să se odihnească, în vreme ce Sfântul Pe-

tre incuie cu grije porțile Raiului.

Dar la poartă ce să vezi? se încinse mâi vere, o harță neînchipuită între câini. Că de atâta întineric și îmbulzeală nu-și mai nimereau cozile, apucând fiecare ce-i venea înainte d'avalma.

Și d'atunci, ci-că, au rămas toate vietuitoarele cu rostul lor la ospatul vieții, iar bietelev javre cu metehna lor că de îndată ce se întâlnesc caută să vadă dacă nu dau de cozile pierdute la judecata cea de apoi....

IMPRESII

Un oraș din provincie

Intâmplarea m'a dus într'un oraș care mi-a fost totdeauna simpatic, fără să-l cunosc; lucrul e foarte explicabil e orașul meu natal. Cum memoria nu începe din clipa în care ai deschis ochii, ci te cruță cel puțin 2-3 ani, Bacăul nu mi-era cunoscut decât de pe harta țării și din expresia „îți găsești Bacăul”, expresie puțin încurajatoare pentru un vizitator pașnic.

Ca toate orașele țării românești, se întinde mai mult de cât e nevoie față de numărul locuitorilor, ceea ce-ți dă impresia unui larg, nu a unui oraș. Sunt însă târguri pavate, dar Bacăul nu e pavat. Am nimerit o zi frumoasă, dar nu știu, dacă în zilele când plouă pot cetățenii din Bacău să circule pe străzile lor cele țărnuite de nenumărate grădini. Pe strada principală e toată activitatea și cum am nimerit o zi de sărbătoare, toți sunt pe strada principală. Distracțiile: un inevitabil cinematograf, unde intri printr'o căruciumă, sau herărie, două cofetării, 2-3 cafenele, o grădină publică, unde cântă o orchestră și o muzică militară. Așa petrec băcăuanii și de sigur că nu petrec mai rău și mai neinteligent de cât bieții bucureșteni.

Ca în toate orașele de provincie, nu se grăbește nimeni, toți merg agale, nu așteaptă nimic, nu vor nimic, nu au unde să se ducă.

Cura aceasta de liniște și impasibilitate îi face probabil să aibă un fizic excelent: aerul e curat, apa nu se poate mai bună și zadarnic am căutat cu ochii un slăbănog: un om sau femeie cu față bolnăvicioasă.

Pe șoseaua principală, aleargă când și când câte o trăsurică cu un cal, iuteala nebună a ciudatu-

lui vehicul contrastând cu lenea generală.

În fața prăvăliilor, stau negustorii înconjurați de numeroasele lor familii și visează cu toții. La cofetăria din colț visează câteva familii din lumea bună a Bacăului, iar în grădina publică câteva sute de inși, din toate clasele sociale visează de asemenea încrămeniți pe scaune și bănci.

Probabil, nimerisem o zi când repauzul era obligator și respectat cu evlavie, dar nu-mi închipui de o cam dată altfel acest oraș cochec, împodobit cu grădini nenumărate. Singurele personaje pline de viață în acea zi erau doar vrăbiile, care nu-și schimbă caracterul lor obraznic, fiind aceleași neastâmpărate, în toate orașele, în toate țările.

Altfel, Bacăul are și asemănări cu Bucureștii. În băcănia principală, o fetiță întreabă pe patron:

— Măslina aveți?

— Nu.

— Dar zahăr?

— Nu.

— Dar untură?

— Nu.

Să sperăm că asemănarea cu Bucureștii nu mergea mai departe și că negustorul nu avea toate aceste articole numai pentru cei care disperați plătesc împătrit.

Cei câțiva care conduc destinele Bacăului fac vizite Bucureștilor, bine înțeles nu pentru a petrece, ci pentru a cere părerea șefilor respectivi cu privire la monumentala chestie externă.

Ce perturbare în liniștitul Bacău, când un cetățean spune misterios, dar puțin cam tare:

— Am vorbit cu Take... sau „mi-a spus conu Alecu” sau „Ionel mi-a declarat nefe”...

Se șguduie Bacăul o clipă, dar repede își reia înfățișarea lui obișnuită, patriarhală. Și poate că e mai bine așa. Numai să nu se găsească vre-un cetățean care să mă contradică și să-mi găsească Bacăul cu el. Singura consolare e că și eu sunt din Bacău.

Victor Anestin

Cugetări și aforisme

de general AL. HIOTTU

Când vrei să cucerești trebuie să ai: valoare, calitate și fond; altminterlea cazii pradă năzuinței ce ai întreprins.

Întreprinderi necugetate și pripite, unde mintea a fost lăsată deoparte, duc la realități înspăimântătoare, cari deschid calea dezastrelor.

Egoismul este stăvilarul progresului. El oprește ca lumina să pătrundă în adâncul maselor.

Un popor, care se oprește din calea muncii, vredniciei și aspirațiilor lor, pernește de povârnișul sfârșitului.

Sentimentalismul este bun în poezie; în politică numai interesul, realitatea și siguranța.

Când învățătorul și-a părăsit memoria, apucând alte căi, să-și lepede mantia sacramentală a apostolatului luminei și educației; fiindcă altminterlea devine dușmanul cel mai vătămător al propriului său neam.

Firă și îndrumarea unui popor stă în cei șapte ani de acasă. Aceștia sunt primul răsăd, cu care copilul pășeste în viață.

Învățămintele și pudele trecutului sunt școala prezentului și viitorului. Cei ce nu le cunosc trăiesc în întineric.

Ocupațiile intelectuale sunt zilele senine ale omului. Ele ușurează existența și împodobesc sufletul.

Nedreptatea în guvernarea unui stat, denotă starea brutală și barbară a guvernanților.

Omul politic trebuie să fie: Calculator, hotărât și rece.

Viața artistică și literară

De Max va juca la parcul Gteleșanu în folosul Crucii roșii și cu concursul Mărioarei Ventura.

D. ministru I. G. Duca a numit o comisiune care să se ocupe de reorganizarea conservatoarelor noastre de muzică.

Intr'adevăr, organizarea lor de azi nu mai corespunde realității zilelor noastre și progreselor actuale.

Cel puțin dacă noua organizare ce se va da conservatoarelor noastre va avea darul să realizeze ceea ce s'ar putea, cu drept cuvânt, aștepta de la geniul muzical al țării noastre.

Un talent remarcabil de călătoreț are d-ra Bedescu care cântă cu compania d-lui Stănescu-Cerna, la Blanduzia. În etate numai de 16 ani, tânără subredă are o voce de o abilitate amplexare.

Vilegiatura trubadurilor noastre se anunță foarte interesantă. Vor fi sezători la cazinurile din Constanța și Sinaia, la Slănic și Călimănești, în creerii munților ca și la marginea mării... Bucureștenii se vor amuza ca și la București, indiferent dacă s'au dus pentru liniște sau pentru agrement. Numai dacă singuraticile Driade ale pădurilor de pe valea Oltului sau sălbăticile naiade de la Con-

Intrarea unei tranșee germane

stanța nu se vor simți stingherite în solitudinea lor visătoare...

Cântecul trubadurilor noastre le va vrăji?

L. I.

Imagismul. O nouă școală literară care urmează simbolismului. Preconizările ei s'au manifestat în Anglia. — dar ca descendentă a simbolismului până să ajungă la noi în ferme original românești va trece încă vreme. Sau poate că ar fi bine să treacă vreme mai puțină ca simbolistii noștri să-și dea seama atunci, că ce-au scris era... un fel de... a scrie poezie.

Imagismul, spune un estetic teoretician literar, are o vădită repulsiune pentru „cliseul zis literar”, are o groapă de retorismul sonorității rimate. Preceptele de bază ale acestei școli literare ar fi preciziunea stilului, concentrare de gândire, simbolizată în imagini simple dar dominante și limpezime în expresiuni.

↳ Dar până să avem și noi imagiștii noștri, vom înregistra *Pufulețul*, — comedie de A. Herz.

Pufulețul d-lui Hertz se va juca, se va publica, va obține cronici dramatice, care vor nota interpretarea. Căci ori câte comedii ar scrie d. Herz, tot ușoare și văporose conversații intime va reproduce pe scenă. Comediile din trecut d-lui Herz l-au indicat ca autor, care totdeauna făgăduiește, dar numai făgăduiește.

D-na Smara, cunoscută și vechi institutoare, a strâns într'un volum recent numeroase poezii patriotice, sub vitejescul titlu „*Spade strămoșești*”. Spadele strămoșești ale d-nei Smara sunt poezii în care insuficiența patriotică abundă, cu carecare retorism necesar efectului emotiv.

Războiul european a adus desigur nu numai în discuția largă, chestiunea culturii, sau Kulturii, ci a provocat și unele — cât de puțin — examene de conștiință asupra înțelesului întreg al acestui cuprinzător cuvânt. Fără îndoială, că cei ce-au intrat în ispița cercetărilor proprii asupra culturii proprii, ori naționale, au avut multe desamăgiri sincere.

O pildă. În cultură a intrat cumva cât de cât cunoașterea sumară măcar a unei literaturi specifice a umilului popor evreu? O încercare pe acest tărâm o face Horia Carp, traducând scurte nuvele din scriitorul evreu Isac Leb Peretz. Sunt înfățișările unei vieți destul de interesante și caracteristice.

B.

Încă o asemănare între noi și Italia: trecătoarea principală de pe Alpi, dintre Italia și Austria, se cheamă *Preddil*, precum trecătoarea principală, de pe Carpați, dintre noi și Austria, se cheamă *Predeal*.

O întrebare se poate pune pentru amândouă: când ni se vor predă?

BIBLIOGRAFII

Sfaturi practice de igienă sexuală și prevenire a boalelor venerice, de doctorul Oscar Meller. Un excelent manual pentru toate chestiunile care privesc igiena sexuală.

CAMPANIA DIN 1913

A I-ului Divizion din Regim. 5 Roșiori

de C. CIOUZAN

— URMARE —

La ora 7 înapoiindu-se d-nii lt. coloneli, s'a dat ordin de plecare și la ora 8, în seara de 8 Iulie, plecăm după ce se trimisese o recunoaștere cu lt. Athanasescu, care din zi în zi îmi devenea mai simpatic, prin prezența d-sale militare și inteligența ce punea la imediată executare a ordinelor.

Cum am eșit din sat, a început să se întunece, așa că s'a dat un felinar la avangardă, unu la statu-major și altul la coada coloanei. Era ceva completamente nou pentru mine și deși cam răcoare a bate și a întunericului care-mi impunea să fiu și mai atent cu calul meu Rahat, care pe o pantă a șoselei era să se policlească, totuși ca ori ce fapt-nou îmi plăcea, ceea ce a mirat mult pe camarazii mei ofițeri că sunt așa vesel. Dar cum d. lt. Herescu îmi spusese că misiunea e foarte delicată, îmi plăcea să iau parte la ea.

Știam din teorie lupta ce trebuia dată aiurea decât locul ales pentru distrugere, voiam însă să văd o distrugere; firea animalică ce e în om se deșteptase și cerea priveștiștea răului inerent războiului. Eu, care n'as putea tăia un puț de găină, eram altul.

Eram în stare să omor omul care s'ar fi opus la executarea ordinului ce primeam. Din fericire pentru mine, n'am avut prilejul a ataca pe nimeni, pentru că nimica nu ne sta în cale.

Drept călăuză am luat pe Mohamed, pe care-l făcusem jandarm la Kerimler. Și era vesel furcu de această încredere. El care atâta timp fusese slugă la bulgari, să fie jandarm! Era lucrul mare, mai ales că i se dedese oalul bălan al jandarmului arestat. Mohamed era fericit.

Din Kerimler scoborim la Ovaserman pe drumurile ticăloase de care am mai vorbit și care pe întunericul nopții erau și mai detestabile, și intrăm în șoseaua care ne conduce în satul Kadir, unde mai toți locuitorii dormeau. Pe ici pe colea, o casă luminată și pe la cafenele turcii ne strigau: *hairlusum!* (noroc).

Șoseaua scobora apoi o pantă mare și la urcuș era brăsdată de o pădure nu prea înaltă, dar în care putea face ușor să se ascundă oameni, care puteau să ne atace, mai ales că afară de recunoașterea lt. Athanasescu și avangarda, nu puteam avea din cauza drumurilor și flanc-garde, așa că se născuse ideea că am putea fi atacați și totuși nimănui nu-i era teamă, ba făceam chiar glume, care pe lângă marșul forțat, ne distra contra somnului de care nu am simțit un moment nevoie. De alt-fel cum se va vedea mai la vale, peripețiile prin care am trecut, nu ne au dat nici măcar timpul a ne gândi la somn.

Șoseaua era bună și cum la ora 10 seara a răsărit luna, drumul devenise mai plăcut.

Ceea ce mă neliniștea era coborârea pantelor la care câte odată ajungem în trap și picicările lui Rahat nu erau capabile de a face un asemenea trap. În drum tăiam firele telegrafice pentru că abia mai târziu, din cauza întunericului, observaseră că ele fuseseră tăiate de recunoașterea locot. Athanasescu.

Între 10—11 ajungem la Kemanlar, care se prezenta cu oarecare clădiri pe laturile șoselei.

Era gimnaziu pentru 3 clase, clădire nouă. Școala primară,

primăria, localul comisarului, poșta și telegraf, unde văzând lumină, trupa a fost oprită și d-nu comandant al reg. s'a dus la oficiu, aci a găsit un funcționar, cu care mai târziu când am stat vr'o 7 zile în Kemanlar, ne împrefinsem.

Tremura săracu vargă. S'a distrus firele telegrafice luându-se aparatul transmițător și corespondența în care s'a găsit telegrama prin care se anunță trecerea recunoașterii lt. Athanasescu.

La primărie s'au găsit vr'o 2 arme care s'au confiscat. Continuând drumul, am ajuns la Glni. Kobardza unde văzând lumină la primărie, s'a trimis căpitanu Pretorian, care găsinde șapte arme vechi le-a confiscat fără nici o rezistență a gărzi și am continuat drumu până la Dueac. Călăuza Mohamed ne declară că drumul ales de noi spre Topci, nu-l mai cunoaște, și cum toată lumea dormea, am deșteptat un turc și un bulgar care ne au condus pe drum lăaturalnic de șosea, cam perpendicular până la Eschi-Male, aci amândouă noile călăuzi au declarat că nu mai știu drumul.

Era 11 jumătate noaptea. Am deșteptat un turc la care a fost cam greu de pătruns pentru că avea cadăna cu el și nu vrea să o vedem. În fine pornim urcând o coastă în care apele săpase drumu foarte neregulate, făcând astfel o diferență de nivel, între cele două cărări pe care merg roțile între 20—40 cem. și drum îngust, așa că atunci când divizionul a suit dealul, d-nul comandant al reg. a vrut să știe dacă ambulanța ne însoțește. De! Puteam să avem nevoie. O cale ferată în timp de război e apărută și mai mult ca probabil că gândeam să avem o rezistență și de aci răniți, morți. Resultatul războiului.

Cum coloana era lungă pentru că era formată de câte doi, doi, ordinul d-lui comandant a avut de vr'o câteva minute a fi executat. Era ceva lugubru. Continuau aceiași vorbă o auzeam la interval de vr'o 10—15 secunde: Ambulanța ne urmează? Pentru că se transmitea din om în om și tot așa răspunsul: Ambulanța a reușit să sue dealul și este dupe colană.

Delî-Orman

La 12 și ceva cred și jumătate, n'am mai putut vedea ora, intrăm într'o pădure în care după vr'o cinci minute de mers la pas, nu-mai vedeam nimic. Razele lunii nu mai puteau străbate de cât foarte puțin pe alocurea, lăsând o dungă luminoasă căl foile-i permiteau și punând pe foile care-i stau în cale, acea culoare argintie a razelor lunare. Era frumos în groaza ce inspira, dar cum toți ofițerii și soldații plecasem pentru un scop, nu ne gândeam că vom putea fi atacați. În care caz nu mai scăpam unu. După vr'o zece minute de mers, văd o lumină argintie ce scilpea pe pământ, era apa care sub razele lunii furișate printre frunze, scilpea peste noroiul format de căruțele ce trecuseră și cum mersul devenea din ce în ce mai greu din cauza desimii păduri și a întâlnirii crăcilor la o înălțime de 2—2 jumătate metri, se ordonă descălcare.

Declar că nu-mi a plăcut la început. Eram în ghete cu jambiere din cauza rănei piciorului și mă gândeam că nu o să pot străbate prin noroiul în care intrasem și care întrecea chișița

cailor cu vr'un decimetru. Dar ordinul nu se discută. Mergând pe jos am putut să mă strecur pe părțile nemlăștinoase primind dese lovituri de nuiete, pe care trebuia să le dau la o parte spre a-mi face drum. Atunci mi-am dat seama când ridicam capul în sus, pentru a nu primi loviturile nuelilor în față, că bine fusese dat ordinul descălcarei, mersul călare fiind imposibil.

La razele lunii ce se puteau furișa printre frunzele care le intercepta și am constatat cum crăcile care făceau boltă drumului (erau mai multe drumuri dar toate rele) se îmbinau la o înălțime de maximum 2 sau 2 jumătate metri, așa că soldatul nu putea sta călare, trebuia continuu să se plece și totuși să primească loviturile nuelilor date înălțuri de înaintașul lui. Cu chiu cu vai, soldații ducând cai în mână, mergeau prin acest infern, din care când am eșit la 4 și 15 dimineața l'am asemănat cu infernul lui Dante. Ce e drept nu am întâlnit în acea pădure nimic din ceea ce Dante înălțise în *Infernul* lui, dar fășăiturile fruzelor, loviturile nuelilor, foșnetul noroiului la mersul cailor, tăcerea ce foți păstram, întunericul nopții, coastele ce urcam și scoboram, trei de câte 3—400 de metri coborând tot atâtea văi, dau o impresie pe care numai o pană maiastră ar putea-o reda.

(Va urma).

Sacul cu glume

O d-soară de vr'o 40 și ceva de ani, se prezintă la redacție c'un articol, care nu-i place directorului.

— Hm, zice acesta după ce l'a citit, e o lucrare ce promite. Însă, te rog, s'o mai ții și să mi-o aduci mai târziu, căci am observat că femeile nu pot să facă operă de profundă și solidă cugetare decât numai după ce au implinit vârsta de 30 ani. Peste câțiva ani dar voi avea plăcerea să public scrierea d-tale care sînt sigur că atunci va face senzație.

Fără nici o obiecțiune, răscoapta d-soară își ia articolul și, plecând, zice în sine:

— Ce om simpatic, directorul ăsta! De mult n'am mai dat neser un bărbat așa de bine crescut.

Sugăcescu, înflăcărat de băutură, se plimbă pe șoseaua din dreptul arsenalului. Subt razele soarelui în apus, nasul lui colorat în roșu strălucește mai abilită ca ori și când.

— Sentinela, zărindu-l în umbră.

— Hei domnule, de colo, stingge țigara! Nu știi că nu e voie să fumezi în apropierea pulberăriei?

Un om milos, văzând pe un birurg care chinuște pe un iepure de casă cu facerea unei experiențe protestează:

— Săracul animal!

— Ce săracul, domnule? exclamă omul științei. Știi d-ta că dacă, în loc de un iepure, ar fi fost un om, trebuia să 'mi plătească pentru operațiunea aceasta cel mai puțin o mic de lei?

Cărciumarul se plimbă pe dinaintea prăvăliei, când un cerșetor îi întinde mâna. Negustorul îi dă un ban de 5.

— Ai putea să-mi dai unu de 10, i se adresează cerșetorul, căci tot la d-ta în prăvălie am să-l beau

Noua serie a marilor și valoroaselor Premii

ce oferă ziarul „Universul” abonaților săi la tragerea din Noembrie 1915

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cup. de Noembrie 1916

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Una Gramolă

mărimea 59-44-116 cm., construită în forma unui dulap de mahon foarte elegant lustruit, cu o despartitură jos care servă la conservarea plăcilor. Pavilionul din lemn de resonanță în mentură de fontă se află în interiorul dulapului. Mecanismul extraforte cu 3 arcuri. Brațul conic recurbat o diafragmă „Exhibition”. Această gramolă, o bucată de artă, merită a înfrumuseța cel mai luxos salon, este ca construcție ultima perfecțiune a renumitei fabrici marca „Inger” și ne-a fost furnizate de către reprezentantul ei d-l Jean Feder, furnizorul Gurii Regale, București, Calea Victoriei, 54.

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Eraul No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un elegant dormitor de bronz

de mare valoare, compus din 1 pat, o noptieră și lavoir cu o oglindă, furnizat pentru premiile noastre, dela cunoscutul depozit de mobile de fier și bronz „Industria Metalică Marcu”. Bulevardul Elisabeta 8, București

Un elegant pat pentru copil cu împletitură de sârmă și somieră cumpărat tot dela „Industria Metalică Marcu”, Bd. Elisabeta, 8.

Una sobă „Godin” No. 3 tot dela depozitul de mobilă de fier și bronz „Industria Metalică Marcu” Bulevardul Elisabeta No. 8.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de lichouri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Noembrie c.

Un coșuleț de metal alb fin argintat pentru cărți de vizită. Una casetă de bijuterii de metal alb, frumos argintat, în formă împletită. Una fructieră cu picior de metal alb, fin argintat. Un serviciu de ceai pentru 6 persoane, compus din 6 pahare de ceai cu suporturi, o zaharniță, o sticlă de rom, un cleștor de zahăr, toate de metal alb fin argintate, pe o tavă de lemn de mahon, cu monturi argintate. Una oglindă de mână de metal alb, splendid executată, pusă într-o mică casetă de lemn. Una cutie conținând 12 cutițe și 12 furculițe, de metal alb oxidat, pentru fructe. Toate aceste obiecte ne-au fost furnizate de marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, FRATII ROLLER, furnizorii Curții Regale, București, str. Carol 50, etaj.

Una vioară fină cu cutie, forma vioarei, inclusiv arcuș cu capră de fildes, garnitură de coarde fine englezești, camerton și sacăz; una mandolină italiană din lemn de palisandru frumos armamentată. Un flaut cu capul de fildes, lucrat din cel mai fin abanos cu 14 clape, într-o elegantă cutie captușită cu catifea. Aceste toate, furnizate de magazinul general de muzică „La Harpa”. București, str. Colței No. 5, renumit

în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce deutează.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una carabină semi-automată de mare precizie Pieperi cu tirul garantat precis; Un revolver automat; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate dela marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, Buc.

Una pendulă mare de perete, modernă de nuc, cu sunetul melodios. Un ceasornic-brățară de argint pentru damă. Una brățară de damă, aur 14 carate, marcată, formă modernă cu pietre. Un serviciu manucure, complet de argint cu cutie tapisată. Cumpărate dela ceasornicăria COLTEI, magazin de încredere, str. Colței 31.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, măgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumi-

ta fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu n-rul 6, București.

Înmățate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotoliuri și patru scaune elegant tapisate; Un elegant birou de stejar pentru damă; O oglindă venețiană de cristal; Una stațieră de bambu; Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu; toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol 62, Buc.

Sease perechi ghete pentru dame sau bărbați, lucrate într-unul din cele mai luxoase ateliere de încălțăminte din Capitală, și anume dela modernă pielărie la „Cocos”, Stelian L. Georgescu-Cocos, Calea Moșilor 34. Aceste ghete se vor efectua după măsură, trimisă de câștigător, administrației ziarului nostru.

2 noptiere de mahon, în formă de dulăpior, fiecare având câte o placă de marmoră.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscrip-

ție; 5 ceasornice de perete frumos pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel, având și aparat Pres-Papier.

Una mașină de cusut, marca „Excella”.

5 assortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

1 pereche vase de sticlă pentru flori, frumos pictate.

2 cămăși țărănești de noapte pentru bărbați, lucrate din pânză de casă, cu arnici roșii.

Una sobă fabrica „Matador” ultima perfecție.

Un vas de majolică pentru flori, montat pe un ghigori.

1 vas pentru flori pictat și aurit.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Doă candelabre de bronz, o adevărată podoabă a casei.

Una pereche ghete pentru damă.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană